

halgeid talitama. Ka noori tohtrid oli meie Suurwürstina oma fulu peal senna läkitanud, ja murettes emaliku hooliga igapidi nende — eneselle otsekui kaewandilapsiks võetud — armutööd tegijate eest. Nõnda läks viimaks Prantsuse maalt naisterahvast senna, labingi väljal näritanud wendasi toibutama. Arstid ja haiged saidwad naisterahwa abiga mõnda fergitust, nõnda kui tuimaks läinud laatsaretti teenrid uut kiirust, kui nad nägid, mis hoolikult ja tüdimata naised ööd ja pääwad omas teenistuses olid. Ei jõua halastuse tööl kuskil üks mees naisterahwa wasta, kelle eluseaduseks Jumal seda on loonud, igas kohas nõdrasti ja hädalisi toetada. Juba ema armastus lapsi wasta võib seda asja selgesti läbiantada.

Kes ial oma silmaga näinud, ehk korra nägijate suust kuulnud, mis raske niisugune halastuse teenistus suurtes laatsarettides on, se võib elawa meelewaimu abil mõtes hõlpsalt arvata, kui suur se armuohwer oli, mis need kristlikud öed hädaliste kasuks on wiinud. — Alaline hoigamine ööd ja pääwad, kus mõned surmoga mõitlewad, teised hinge heites walu lääst peawad; haigewad haawad, raskeid töbed, mis hõlpsalt terve külge haawad, lübidelt: kõiksugused soldused on sõa-laatsarettides leida. Aga nende hirmutused ei jõudnud armutööd wäsimata naisterahvast kuskil finnitada. Elaw uis Jumala abi peale, kes neid sin surejate ja haigede keskel niisamoti võis hoida, kui kodu waihes lambris, andis neile rammu, raskeid teenistusi täita, ja toetas nende nõdra leha kindla tahtmise mõimu läbi, et töbede wimm nende külge ei haanud. Eks saanud sin igapääw awalikust, kuida Jumal ka nõdrade sees wägew võib olla. Üks pehmesüdamega, hellitusel kaewatud naisterahwas, kes tänini were piitsa ja haawa nähäs silmad kotsudes ära käänas: puhaastas ja sidus sin kõige suuremaid haawu oma lääga, ehk pesti haigewad mäda, kui oleks paljas ila olnud. Jäh, mõningad olid juba läbilise aea pärast nõnda julgeks läinud, et laatsarettidest labingi koha ligidalle läksid, kus ne-

mad arstidelle abiks olid, kui puruks lastud käsi ehk jalgu leha küllest mahaleigati. — Kui mitu ja mitusada tänuliku südameid saawad nende armutööd õnnistama, kellele need halastajad öed walutundidel otsekui taewast tulnud fõrgemad loomad näitaksid, kes neile keele kaset, arstirohtu ja toitu andsid, troostiliku ema kombel lahkest nendega kõnelesid, ja ööd ja pääwad wäsimata abiteenistust toimetaksid.

Niisugusest elawaks läinud usu wiljast näame awalikult, kuida igal maal ja igas rahwa sugus tõelikusti Kristuse järelkäijaid leitakse, kes ei mite sõnades waid tegudes riislase kombeid tunnistawad. Kuida ennest juba korra ütlesin, ei tehtud sin kellelegile wahet, ega küsitud hädalise kodu, waid leidis igaüks, kas ta Wenelane, Inglise, Prantslane, Turklane ehk muu oli, kui hädaline abi, niipakalt kui nõdra inimese jõud aidata võis. — Kes tohib seda kuuldes, siiski südamlikus arwus, näüd weel ütelda, et tänase rahwa keskel leigem usutunnistus elab, kui enne on olnud.

Enne kui ettemääratud arwust fõrgemata pikemaks läinud sõa-jutustust lõpetan, käänan weel korra tee rada oma maa murale tagasi. Ilja aego tõiwad seitungi sõnumid ühest meie maa mehest, kelle nägo wiimari ühes Wenekete trükitud ja merewää tuluts wäljoantud raamatus ülesmaalitud oli. Hinrik Ruma, Tori wallast Perno maakonnast, kes 1835 rekrutist antud, praego paadi-mees 23mas merewää jaus sõjalaewa „Rosija“ peal teenib. Tema on kahesümne aastases teenistuses merewääl paljo teekäikisi merel käinud ja palju tarfust endale forjanud, ja kiituse wäärt wirtsuse läbi omas seisuses, nõnda kui oma auusa elukombede läbi kõige laewameeste poolt auustust ja armastust leidnud. Tema sõna sai sellepärast teistest sõaseltslastest ilka tähelepandud ja tema nõuu wastatõrkumata täidetud. Igas kohas, kus hädaohtu nähtawal, oli Hinrik esimene platsil ja kui Inglise ja Prantslaste ühendatud merewägi 28. ja 29. Einafuu pääwal 1855 Sweaburgi linna tuliste kuulidega, tulepombidega ja raskeidega ku-